Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS BESLUT (åttonde avdelningen)

den 1 oktober 2013 *

”Fastställande av rättegångskostnader”

I mål C-521/09 P-DEP,

angående en begäran om fastställande av de ersättningsgilla rättegångskostnaderna enligt artikel 145 i domstolens rättegångsregler, framställd den 14 januari 2013,

Elf Aquitaine SA, Courbevoie (Frankrike), företrätt av E. Morgan de Rivery och É. Chassaing, avocats,

klagande,

mot

Europeiska kommissionen, företrädd av F. Ronkes Agerbeek och F. Castillo de la Torre, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

meddelar

DOMSTOLEN (åttonde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden E. Jarašiūnas samt domarna A. Ó Caoimh (referent) och C. G. Fernlund,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

och efter att ha hört generaladvokaten,

följande

Beslut

1 Förevarande mål avser fastställande av Elf Aquitaine SAs (nedan kallat Elf Aquitaine eller klagandebolaget) rättegångskostnader inom ramen för det förfarande i första instans som ledde till det överklagande som i sin tur gav upphov till dom av den 29 september 2011 i mål C-521/09 P, Elf Aquitaine mot kommissionen (REU 2011, s. I-8947).

* Rättegångsspråk: franska.

2 Elf Aquitaine yrkade i sitt överklagande i synnerhet att domstolen skulle upphäva den dom som Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt hade meddelat den 30 september 2009 i mål T-174/05, Elf Aquitaine mot kommissionen (nedan kallad den överklagade domen).

3 Genom domen av den 29 september 2011 i det ovannämnda målet Elf Aquitaine mot kommissionen upphävde domstolen den överklagade domen, prövade målet och ogiltigförklarade kommissionens beslut K(2004) 4876 slutligt av den 19 januari 2005 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/37.773 – MCAA)

4 Eftersom Elf Aquitaine och Europeiska kommissionen ömsom hade tappat målet på vissa punkter i överklagandeförfarandet beslutade domstolen att var och en skulle bära sina rättegångskostnader i överklagandet.

5 Vad däremot avser rättegångskostnaderna för förfarandet i första instans, förpliktades kommissionen, som där slutgiltigt tappat målet, att ersätta rättegångskostnaderna i det förfarandet.

6 Eftersom Elf Aquitaine och kommissionen inte nådde någon överenskommelse avseende de ersättningsgilla kostnaderna i sistnämnda förfarande, har Elf Aquitaine ingett förevarande begäran.

Parternas argument

7 Elf Aquitaine har yrkat att domstolen ska fastställa dess rättegångskostnader för förfarandet i första instans, vilka det åligger kommissionen att ersätta, till 255 620,45 euro ”exklusive mervärdesskatt”, varav 251 097,99 euro i advokatarvode och 4 522,46 euro för utlägg och kostnader för resor. Bolaget har hävdat att de begärda kostnaderna har uppskattats enligt de kriterier som följer av domstolens och tribunalens rättspraxis. Bolaget har särskilt framhållit svårighetsgraden av det mål som gav upphov till ovannämnda dom av den 29 september 2011, Elf Aquitaine mot kommissionen, målets betydelse ur ett unionsrättsligt perspektiv, omfattningen av det utförda arbetet och målets ekonomiska betydelse för bolaget.

8 Kommissionen har ansett att Elf Aquitaines yrkande, som rör totalt mer än 1 000 timmars arbete utfört av 19 advokater, ligger långt över det som kan anses utgöra nödvändiga kostnader med hänsyn till förfarandet i första instans. Kommissionen har bestritt att målet innefattade särskilda svårigheter och var av vikt ur ett konkurrensrättsligt perspektiv, eller, för Elf Aquitaine, av vikt med hänsyn till dess ekonomiska intressen. Vad dessutom gäller omfattningen av det arbete som ligger bakom de begärda arvodena, har kommissionen gjort gällande att de aktuella arvodesräkningarna innehåller tjänster som inte var nödvändiga med hänsyn till förfarandet i första instans. Kommissionen ansåg att den genomsnittliga timtaxa på 244 euro som Elf Aquitaines yrkande gäller är acceptabel, men har ansett att det begärda beloppet för advokatarvodena ska fastställas till 24 400 euro, vilket motsvarar 100 timmars arbete. Vad gäller andra utlägg och kostnader än advokatarvoden anser kommissionen att det ersättningsgilla beloppet i detta avseende ska begränsas till 2 000 euro.

Domstolens bedömning

9 Det erinras inledningsvis om att ”domstolen ska besluta om rättegångskostnader i den dom eller det särskilt uppsatta beslut genom vilket målet avgörs slutligt”, enligt artikel 137 i domstolens rättegångsregler, som är tillämplig på mål om överklagande enligt artikel 184.1 i samma regler och artikel 87.1 i tribunalens rättegångsregler. Enligt artikel 184.2 i domstolens rättegångsregler ska domstolen när överklagandet bifalls och domstolen själv slutligt avgör saken besluta om rättegångskostnaderna.

10 Eftersom den överklagade domen har upphävts och domstolen har prövat målet, kan det konstateras att det var genom domen av den 29 september 2011 i det ovannämnda målet C-521/09 P, Elf Aquitaine mot kommissionen, som målet i första instans slutligt avgjordes. Den överklagade domen har dessutom upphävts i sin helhet och det finns därför inte längre något beslut från förstainstansrätten avseende rättegångskostnaderna vid den instansen.

11 Domstolen har redan funnit, i en jämförbar situation, att den var behörig att pröva en begäran om fastställande av rättegångskostnaderna, avseende bland annat rättegångskostnaderna för förfarandet vid förstainstansrätten (se, för ett liknande resonemang, beslut av den 3 september 2009 i mål C-326/05 P-DEP, Industrias Químicas del Vallés mot kommissionen, punkterna 9 och 37).

12 Under dessa omständigheter, omfattas den aktuella begäran om fastställande av rättegångskostnaderna vid första instans av domstolens behörighet, till skillnad från de begäranden som gav upphov till beslut av den 17 november 2005 i mål C-3/03 P-DEP, Matratzen Concord mot harmoniseringsbyrån, punkterna 2 och 14, och av den 11 januari 2008 i de förenade målen C-105/04 P-DEP och C-113/04 P-DEP, CEF och CEF Holdings mot Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied och Technische Uniepunkterna 21 och 22).

13 Det bör därför påpekas att enligt artikel 144 b i domstolens rättegångsregler, som är tillämplig på mål om överklagande enligt artikel 184.1 i samma regler, och för övrigt även artikel 91 b i tribunalens rättegångsregler, ska ”[n]ödvändiga kostnader som parterna haft med anledning av rättegången, särskilt kostnader för resa och uppehälle samt arvode för ombud, rådgivare eller advokat” anses som ersättningsgilla kostnader.

14 Det följer av artikeln 144 b att de ersättningsgilla kostnaderna är begränsade dels till kostnader med anledning av rättegången, dels till kostnader som har varit nödvändiga i detta hänseende (se, för ett liknande resonemang, beslut av den 9 november 1995 i mål C-89/85 DEP, Ahlström Osakeyhtiö m.fl. mot kommissionen, punkt 14, och av den 28 februari 2013 i mål C-465/09 P-DEP, Comunidad autónoma de La Rioja mot Diputación Foral de Vizcaya m.fl., punkt 22).

15 Enligt fast rättspraxis är unionsdomstolen inte behörig att fastställa de arvoden som parterna ska utge till sina egna advokater, utan de är endast behöriga att avgöra upp till vilket belopp som denna ersättning kan återfås från den part som ålagts att ersätta rättegångskostnaderna (se, bland annat, beslut av den 26 november 1985 i mål 318/82, Leeuwarder Papierwarenfabriek mot kommissionen, REG 1985, s. 3727, punkt 2, och av den 7 juni 2012 i mål C-451/10 P-DEP, France Télévisions mot TF1, punkt 19). Domstolen är vid en begäran om fastställande av rättegångskostnaderna inte skyldig att beakta vare sig en nationell taxa där advokatarvodena fastställs eller en eventuell överenskommelse som den berörda parten och dennes ombud eller rådgivare har ingått i detta avseende (se, bland annat, beslut i det ovannämnda målet Leeuwarder Papierwarenfabriek mot kommissionen, punkt 2, och av den 30 november 1994 i mål C-294/90 DEP, British Aerospace mot kommissionen, REG 1994, s. I-5423, punkt 10).

16 Det följer även av fast rättspraxis att då unionsrätten saknar bestämmelser angående taxor eller om nödvändig arbetstid, ska unionsdomstolen fritt bedöma uppgifterna i fråga med beaktande av tvistens föremål och art, dess betydelse ur ett unionsrättsligt perspektiv, sakens svårighetsgrad och omfattningen av det arbete som det rättsliga förfarandet kan ha orsakat inblandade ombud eller rådgivare och de ekonomiska intressen som parterna har i tvisten (se, bland annat, beslut av den 1 juli 1981 i de förenade målen 241/78, 242/78 och 246/78-249/78, DGV m.fl. mot Europeiska ekonomiska gemenskapen, REG 1981, s. 1731, punkt 3, och av den 16 maj 2013, i mål C-498/07 P-DEP, Deoleo mot Aceites del Sur-Coosurpunkt, punkt 20).

17 Det är med beaktande av dessa omständigheter som de ersättningsgilla kostnaderna ska bedömas i förevarande fall.

18 För det första, vad gäller tvistens föremål och art, bör det erinras om att det inte är rättegångskostnaderna för överklagandeförfarandet vid domstolen som ska fastställas i detta fall, utan rättegångskostnaderna för förfarandet i första instans. De av Elf Aquitaines argument som hänför sig till det överklagandeförfarande som utmynnade i dom av den 29 september 2011 i det ovannämnda målet Elf Aquitaine mot kommissionen, saknar i detta hänseende verkan.

19 Även om de omständigheter rörande överträdelsen som gav upphov till det beslut som nämnts i punkt 3 i detta beslut, såsom kommissionen erinrat om, inte har varit i fråga vid tribunalen, framgår det dock av punkterna 40 och 129–176 i den överklagade domen att förfarandet i första instans, utöver flera rättsfrågor, innefattade en fråga om de faktiska omständigheterna. Denna fråga avsåg huruvida den samling indicier som lagts fram av klagandebolaget till följd av kommissionens meddelande om invändningar styrkte att ett av Elf Aquitaines dotterbolag, tidigare kallat Elf Atochem SA, därefter Atofina SA, och, på dagen för det överklagande som gav upphov till dom av den 29 september 2011 i det ovannämnda målet Elf Aquitaine mot kommissionen, Arkema SA, agerade självständigt på marknaden.

20 I andra hand, vad gäller betydelsen ur ett unionsrättsligt perspektiv och sakens svårighetsgrad, framgår det av domen att flera komplexa rättsfrågor som var av viss betydelse för en god förståelse och en korrekt tillämpning av unionens konkurrensregler behandlades i första instans. I detta avseende ska det påpekas att, i motsats till vad kommissionen har velat göra gällande, hade vissa av de frågor som aktualiserades med avseende på unionsrätten, genom den motbevisbara presumtionen att ett moderbolag som innehar 100 procent av kapitalet i ett dotterbolag faktiskt utövar ett avgörande inflytande på dotterbolaget, inte tydligt avgjorts vid den tidpunkt då förfarandet vid förstainstansrätten ägde rum, det vill säga, i synnerhet innan dom av den 10 september 2009 i mål C-97/08, Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen (REG 2009, s. I-8237) meddelades.

21 För det tredje, vad gäller de ekonomiska intressen som parterna har i tvisten, ska det, i motsats till vad kommissionen har hävdat, beaktas att dessa ekonomiska intressen avser böter på 45 miljoner euro, vilket inte är av ringa ekonomisk betydelse för Elf Aquitaine.

22 För det fjärde, vad gäller omfattningen av det utförda arbetet, följer det av fast rättspraxis att beroende på varje måls särdrag, av vilka målets komplexitet kommer främst, kan ersättning till flera advokater anses omfattas av begreppet ”nödvändiga kostnader” i den mening som avses i artikel 144 b, i domstolens rättegångsregler (se, för ett liknande resonemang, bland annat beslut av den 15 mars 1994 i mål C-107/91 DEP, ENU mot kommissionen, punkt 22, och i det ovannämnda målet Deoleo mot Aceites del Sur-Coosur, punkt 27. Således ska det, vid fastställandet av de ersättningsgilla kostnaderna, beaktas hur många timmars arbete som kan anses objektivt nödvändiga med hänsyn till förfarandet, oberoende av det antal advokater som arbetet har kunnat delas upp emellan (se, för ett liknande resonemang, bland annat besluten i de ovannämnda målen CEF och CEF Holdings mot Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied och Technische Unie, punkt 42, France Télévisions mot TF1, punkt 28, och Deoleo mot Aceites del Sur-Coosur, punkt 28).

23 I detta avseende, och särskilt med beaktande av den rättspraxis som nämnts i punkterna 14 och 15 i detta beslut, ska det påpekas att en del av det tusentalet arbetstimmar som utförts av de 19 aktuella advokaterna inte framstår som nödvändiga med hänsyn till förfarandet, i den mening som avses i artikel 144 b i domstolens rättegångsregler. Det framgår, till exempel, av de arvodesräkningar som Elf Aquitaine bifogat sin begäran att arvodena bland annat avser mycket omfattande efterforskningar i bolagsrätt och miljörätt, som med beaktande av företagsbegreppet, som är väletablerat i unionens konkurrensregler, var av begränsad betydelse för målet.

24 Slutligen, eftersom Elf Aquitaines begäran om fastställande av de ersättningsgilla rättegångskostnaderna omfattar advokaternas arvoden med ett belopp ”exklusive mervärdesskatt”, ska det erinras om att detta bolag, såsom kommersiellt bolag, är beskattningsbart till mervärdesskatt, och har därför rätt att återfå de belopp som betalats i mervärdesskatt vid betalningen av arvodena. Således ska dessa belopp inte

beaktas i den slutliga beräkningen av de ersättningsgilla kostnaderna (se, bland annat, för ett liknande resonemang beslut av den 16 december 1999 i mål C-137/92 P-DEP, Hüls mot kommissionen, punkt 20, av den 10 juli 2012 i mål C-191/11 P-DEP, Norma Lebensmittelfilialbetrieb mot Yorma's, punkt 24, och i det ovannämnda målet Deoleo mot Aceites del Sur-Coosur, punkt 32).

25 Mot bakgrund av ovanstående överväganden och en genomgång av de handlingar som har företetts av Elf Aquitaine, anser domstolen att det är lämpligt att fastställa de i enlighet med artikel 144 i domstolens rättegångsregler ersättningsgilla advokatarvodena till 90 000 euro.

26 Vad gäller utlägg och kostnader för resor, räcker det att konstatera att i avsaknad av närmare preciseringar i begäran om fastställande av rättegångskostnaderna har den nödvändiga karaktären, med hänsyn till förfarandet i första instans, av en del av de utlägg och utgifter som omfattas av denna begäran inte påvisats.

27 Därför bör beloppet för andra utlägg och kostnader än advokatarvoden uppskattas till 3 000 euro.

28 Mot bakgrund av ovanstående överväganden är det skäligt att fastställa de ersättningsgilla rättegångskostnaderna i samband med förfarandet i första instans till totalt 93 000 euro.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (åttonde avdelningen) följande:

Den sammanlagda rättegångskostnad för vilken Europeiska kommissionen ska ersätta Elf Aquitaine SA i enlighet med dom av den 29 september 2011 i mål C-521/09 P, Elf Aquitaine mot kommissionen, fastställs till 93 000 euro.

Underskrifter